

CSIZMADIA NORBERT*
GEOFÚZIÓ,
TÉRSZERKEZET
ÉS GEOPOLITIKA

*„A Földrajz visszatért,
és a fúziók korában
még fontosabbá vált.”*

A FEJEZETHEZ
TOVÁBBI ONLINE
HÁTTÉRANYAGOK
ÉRHETŐK EL

* Csizmadia Norbert a Pallas Athéné Domus Merjiti Alapítvány (PADME) Kuratóriumának elnöke.
E-mail: csizmadia.norbert@padmebudapest.hu

A 21. század szakít a hagyományos földrajzi térképekkel, ezért újra kell rajzolni őket. Új megközelítésre van szükségünk, egyre eredetibb megoldások váltak indokolttá. Új, asszociatív látásmódra, átfogó tudásra, egyedi ötletre és kreativitásra van szükség. Az újszerű tudás megteremtéséhez először meg kell ismernünk a minket körülvevő világot, a hálózati csomópontokat, az integrált ismereteket a lényeglátást segítő, kreativitást mobilizáló asszociatív térképek segítségével.

A TECHNOLÓGIAI FEJLŐDÉS FELÉRTÉKELI A TERÜLETI SZEMPONTOKAT

Robert D. Kaplan (2018) szerint a világ, azon belül is **a geopolitikai, külpolitikai konfliktusok mozzatórugóinak megértéséhez is a földrajzhoz kell fordulnunk.** Arra világít rá, miért helytelen hozzáállás az, ha a földrajzi tényezők emberi társadalmakra, a történelem menetére gyakorolt hatását idejétműltnak tekintjük, alábecsüljük és nem használjuk fel a konfliktusok megértéséhez és megoldásához. A technológiai fejlődés nem, hogy nem hozta el „a földrajz halálát”, hanem még fel is értékelte a területi szempontokat.

A 21. század elején a geopolitikai folyamatok megértéséhez több tudományterület együttes összehangolása szükséges: mind a történelem, a közgazdaság, a fizika és a biológia, a földrajz, a szociológia, a kulturális antropológia, a mérnöktudományok (technológia és anyagtudományok) stb. Tehát egyfajta fúzió, azaz a különböző tudományterületek összehangolásával és kombinálásával jöhetnek létre azok a megállapítások, amelyek a hipotézisek alapját képezik.

Az új technológiákon alapuló 24/7 órás globális gazdaságnak köszönhetően a tehetség a távolságokat áthidalva érvényesül. Azonban nemcsak az egyének – gazdasági és egyéb – mobilitása nőtt az internet, a modern tömegközlekedés és az új iparágak megjelenésével, hanem a nemzeteké, a közösségeké és az országoké is. Mindeközben a klímaváltozás, az emberiség életfeltételeit fenyegető környezetpusztítás, az ezek következményeihez való alkalmazkodás, a növekvő gazdasági és társadalmi egyenlőtlenségek, a gazdasági válságok, a nemzetközi konfliktusok, a migráció együttesen soha nem látott kihívások elé állítják az emberiséget (Csizmadia, 2016).

Mindezek egy olyan új világrendet rajzolnak meg, amelyben az erő birtoklása legalább olyan fontos lesz, mint a profit, és mindehhez az állam fokozódó gazdasági szerepvállalása társul; a gazdasági konfliktusok aláássák a gazdasági integrációt; a multilaterális rendszerek ahelyett,

24.1. ábra: A légi közlekedés, valamint a tudáshálózatok térképei

Forrás: Geofusion 2.0, Scimap

hogy globálissá válnának, inkább visszafejlődnek regionális szintre; ezáltal a verseny nem az erőforrásokért, hanem a piacokért fog zajlani. A kereskedelmi és stratégiai célok egyre inkább összerosódnak az olyan ágazatok esetében, mint a technológia és a pénzügyi szektor. A geoökonómia korában az államok már nem a szabadpiacot próbálják előmozdítani, hanem ellenkezőleg, piaci eszközöket használnak ahhoz, hogy a saját erejüket növeljék, vagyis a gazdaság a nagyhatalmi politika egyik eszközeként jelenik meg.

HÁLÓZATOK ÉS A FÚZIÓK KORÁBAN ÉLÜNK

A globalizáció korszaka után beköszöntött a technológia korszaka. Ez a tudás és a fúziók földrajza, a „geofúzió” – a helyek fúziója – a hálózatok korában. A modern élet elképzelhetetlen hálózatok nélkül. A hálózatok egyik legérdekesebb és legfontosabb jellemzője, hogy **minden hálózatban található olyan kiemelt csomópontokat, amelyek sok kapcsolattal rendelkeznek.** Ezek a csomópontok térben is kirajzolódnak és a térképeinken is látszódnak. Példaként a légi közlekedés hálózatában, vagy pedig a tudás-hálózatokban, ahol az egyetemek együttműködéseinek mutatják meg a központi csomópontokat és mintázatokat.

A földrajzi helyek mellett egyre fontosabb szerephez jutnak a térbeli áramlások is. Manuel Castells azt állítja, hogy a történetileg kialakult földrajzi szemlélet, azaz „a helyek a térben vagy a helyek tere” helyett a valós folyamatok az „áramlások a térben vagy az áramlások tere” szemléletét indokolják. A nemzetközi gazdaság globális változása ugyanakkor egyenlőtlen, azaz a földrajzi differenciáció sokkal meghatározóbb, mint valaha. Egy komplex térszerkezeti struktúra van kialakulóban, a globális gazdaság is sokkal inkább multipoláris rendszernek tekinthető.

Ahogy Parag Khanna (2016) fogalmaz, **a versenyképes összekapcsoltság korszakunk legfontosabb geopolitikai mozgatórugója.** A térmorfológiát vizsgálva az összekapcsoltság új világparadigmává vált, és az eddigi térképeink kibővíthetőek a távvezeték, az autópályák, a vasúti hálózatok, az internetkábelek, a repülőgépútvonalak jelzéseivel, azaz a globális hálózati társadalom szimbólumaival. Khanna szerint a geopolitikai verseny természetének megváltozása kiegészül és átváltozik az ellátási rendszerek összekapcsolhatóságáért folytatott küzdelmekben.

24.2. ábra: A 21. század geofúziós világtérképe
– az összekapcsoltság és a földrajzi hálózatok alapján

Forrás: Geofusion 2.0, (2021)

**A 21. SZÁZAD ELEJÉN
A GEOPOLITIKAI FOLYAMATOK
MEGÉRTÉSÉHEZ
TÖBB TUDOMÁNYTERÜLET
EGYÜTTES ÖSSZEHANGOLÁSA
SZÜKSÉGES.**

A GEOFÚZIÓ CÍMŰ
KÖNYV BEMUTATÓJA

A helyek fúziója, azaz „geofúzió” egyszerre jelenti a földrajz szintézisét, egyszerre hoz létre újat a földrajzban a gazdaságpolitika, közgazdaságtan, a technológia, a design és vizualizáció egyszerre történő használatával. A geofúziós térképek olyan új térképek, amelyek a legkülönbözőbb területről alkotnak egy új látásmódot, térképek segítségével magyarázva ezzel a **geopolitikai, geoökonómiai** összefüggéseket. A geofúziós komplex térképi ábrázolási módoknál egyaránt megjelennek a konnektivitási tényezők, az infrastrukturális, és tudáshálózatok, földrajzi csomópontokban, azaz HUB-okban a geopolitikai szerkezetekre épülve, globális csomópontokat, új típusú értelmezési módot határoznak meg.

ÚJ VILÁGREND HAJNALÁN – HOSSZÚ TÁVÚ FENNTARTHATÓ EURÁZSIAI JÖVŐKÉP

A korábbi egypólusú világrend is többpólusúvá alakul, miközben a globális stratégiákat felváltják a regionális együttműködések. Ebben az új korszakban a földrajz és a gazdaságföldrajz felemelkedéséről beszélünk, a geopolitikai folyamatokat a geoökonómiai folyamatok váltják fel, a területszerzés helyett a piacokért folyik a verseny. **A világ-gazdaság pólusa ismét kelet felé tolódik,** véget vetve egy 500 éves Atlanti korszaknak. Amíg a 19. század a Brit Birodalom korszaka, a 20. század Amerika korszaka volt, a **21. század Eurázsia évszázada lesz.**

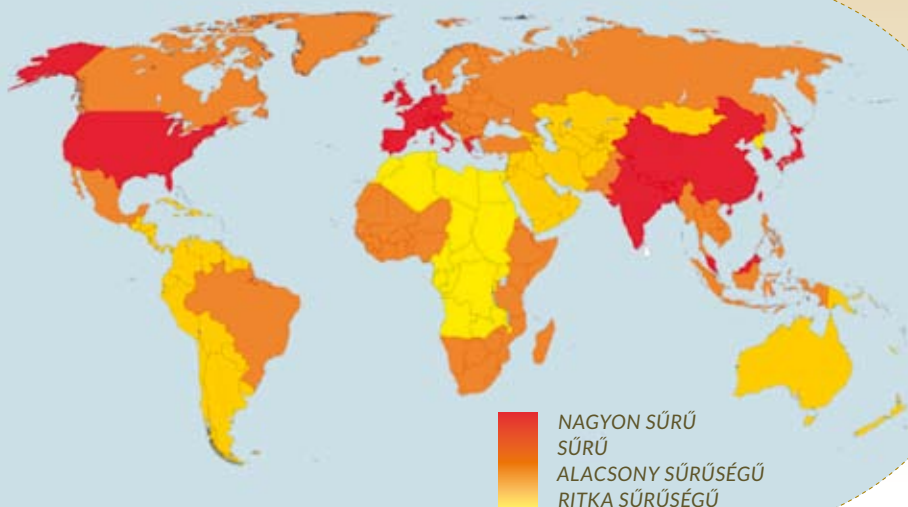
A földrajz felemelkedésével, újfajta geofúziós térképek alkalmazásával, a földrajzi tényezőkből kiindulva meghatározhatjuk a geopolitikai szerkezeteket (struktúrákat), és ezáltal egy új többközpontú világgazdaság legfontosabb erőközpontjait is kijelölhetjük. A geopolitikai és civilizációs elméletek megismerésével, valamint a konnektográfiai és geofúziós térképek segítségével kirajzolódnak a 21. századi többközpontú világrend legfontosabb erőközpontjai, területei és kapcsolódásai.

Konnektivitás tekintetében kiemelkedik négy régió: az észak-amerikai, az európai (nyugat-európai), Kína és Délkelet-Ázsia, valamint az indiai szubkontinens.

Ha a konnektivitási tényezők alapján a geopolitikai régiók sűrűségét, továbbá az országokat mint nemzetállami szinteket, valamint a globális városokat és hubokat egyszerre vizsgáljuk a geofúziós módszerrel (azaz a globális városi csomópontokat, a nemzetállamok fontosságát, és a konnektivitási tényezők alapján létrejött gazdasági erőtereket)

24.3. ábra: A konnektivitási tényezők és a geofúzió

Forrás: saját szerkesztés, (2019)

**A KORÁBBI EGYPÓLUSÚ
VILÁGREND IS TÖBBPÓLUSÚVÁ
ALAKUL, MIKÖZBEN
A GLOBÁLIS STRATÉGIÁKAT
FELVÁLTJÁK A REGIONÁLIS
EGYÜTTMŰKÖDÉSEK.**

egymásra illesztjük, akkor ez alapján meghatározhatjuk e jelen korszaknak geopolitikai/geoökonómiai erőtereit, valamint meghatározhatjuk a legfontosabb geopolitikai játékosokat és szereplőket, és az egyes geopolitikai régiótípusokat. Fontos hangsúlyozni, hogy a jelenlegi világban az egymásra épülő hierarchikus térrendszereket (globális városok, nemzetállamok, geopolitikai régiók) együttesen kell vizsgálnunk, mert ez alapján tudjuk meghatározni az erőtereket, és ehhez nyújt segítséget a geofúziós módszertan (azaz a konnektivitási tényezők, a nemzetállami szint és a hub csomópontok együttes vizsgálata).

A vizsgálat által megszületett térképek és a korábbi geopolitikai struktúrábeosztás alapján 36 regionális téregységen belül:

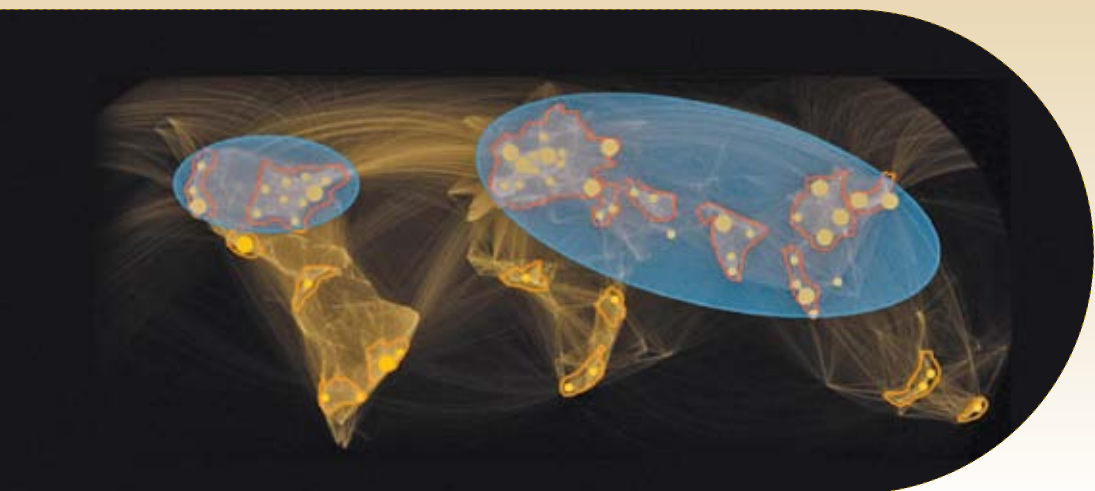
- ▶ **2 globális (nagy kiterjedésű) geopolitikai erőter** azonosítható, ezek Amerika és Eurázsia, ezen belül a 2 fő nagyhatalmi geopolitikai vezető állam **Kína** és az **Amerikai Egyesült Államok** (ezek egyben a G-2 országok).
- ▶ A vizsgálatok során **16 regionális hatalmat** határoztam meg, ezek: Oroszország, India, Japán, Dél-Korea, Ausztrália, Irán, Szaúd-Arábia, Törökország, Izrael, Németország, Franciaország, Egyesült Királyság, Olaszország, Skandinávia, Brazília, Dél-Afrikai Köztársaság.
- ▶ A geopolitikai régiók közül (mint regionális erőterek – különösen a közlekedésnek és a kereskedelemnek köszönhetően) kiemelkedő fontosságúak a jövőre nézve a kapurégiók szerepe. A vizsgálatom során **6 jelentős kaputértséget** nevesíték, ezek: Délkelet-Ázsia – ASEAN országai, Közép-Ázsia országai, Perzsa-öböl országai, Dél-Európa, Kelet-Közép-Európa (17+1 kezdeményezéshez csatlakozott országa) és Közép-Amerika.

64 globális városi erőközpontot határoztam meg, amelyek egy-egy adott nemzetállam területén találhatók és a geopolitikai erőterek fontos részei, csomópontjai. A 64 globális városi csomópont közül Latin-Amerikához 5, Afrikához 3, Ausztráliához 3 tartozik. 12 az észak-amerikai területekhez, és 41 az eurázsiai kontinenshez (ezen belül 20 található Ázsiában és 21 található Európában).

A geofúziós módszerrel elért eredmények azt mutatják, hogy geopolitikailag és geoökonómiailag a többközpontú világrendben **nemcsak az országok számítanak (amelyek szerepe kiemelkedő), hanem a regionális együttműködésből létrejött térségek**, és a gazdasági és geostratégiai erőközpontok, globális csomópontok és globális városok, amelyek az összekapcsoltság által új értelmet nyernek.

24.4. ábra: Geoökonómiai erőterek regionális bontásban

Forrás: saját szerkesztés

**KÉT GLOBÁLIS GEOPOLITIKAI
ERŐTÉR AZONOSÍTHATÓ,
AMERIKA ÉS EURÁZSIA, AMELYEN
BELÜL A 2 FŐ NAGYHATALMI
GEOPOLITIKAI VEZETŐ ÁLLAM
A G-2 ORSZÁGOK:
KÍNA ÉS AZ AMERIKAI
EGYESÜLT ÁLLAMOK.**

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Castells, M. 2005: *A hálózati társadalom kialakulása*. Budapest, Gondolat-Infonia. *Century*. Bantam Books, New York.
- Csizmadia N. 2016: *Geopillanat, a 21. század megismerésének térképe*. L'Harmattan Kiadó, Budapest.
- Kaplan, R. D. 2018: *The Return of Marco Polo's World: War, Strategy, and American Interests in the Twenty-first Century*. Random House, New York.
- Khanna, P. 2016: *Connectography – Mapping the Future of Global Civilization*. Random House, New York.
- Kurzweil, R. 2013: *How to Create a Mind: The Secret of Human Thought Revealed*. Penguin Books, New York.
- Matolcsy Gy. 2019: *American Empire vs The European Dream*, 2019, Pallas Athéné Kiadó
- Salamin G. – Csizmadia N. – Gutpintér J. 2016: *A 21. század megismerésének térképe*. Hungarian Geopolitics, 2016/1. pp. 44–51.